

Zaprimljeno: 01.11.2010.
UDK: 159.97

Pregledni članak

POVEZANOST MUČENJA ŽIVOTINJA S MEĐULJUDSKIM NASILJEM

Martina Horvat
O.Š. Augusta Cesarca, Zagreb

SAŽETAK

U radu se analizira kazneno djelo mučenja životinja i druge odredbe kojima se sankcionira okrutnost prema životinjama. Prikazuje se učestalost kršenja odredbi članka 260. Kaznenog zakona Republike Hrvatske kojim se sankcionira mučenje životinja. Dodatno se prikazuju aktualna svjetska istraživanja koja upućuju na povezanost mučenja životinja i nasilja među ljudima s ciljem da se ukaže na povezanost tih naoko različitih oblika nasilja te da se objasni društvena opasnost mučenja životinja. Zasebno se analizira mučenje životinja u dječjoj dobi kao simptom poremećaja u ponašanju ili rizičnog okruženja u kojem dijete živi. Zatim se analizira povezanost između mučenja životinja, osobito kućnih ljubimaca, i obiteljskog nasilja te raširenost mučenja životinja među počiniteljima kaznenih djela, osobito onima koji su počinili kaznena djela s elementima nasilja. Zaključno se ističe važnost preventivnih i tretmanskih mjera protiv mučenja životinja te se daje pregled i preporuka nekih preventivnih i tretmanskih aktivnosti. Zaključuje se kako bi bolje razumijevanje povezanosti između nasilja nad životinjama i nasilja među ljudima moglo dovesti do razvijanja učinkovitijih preventivnih strategija i tretmanskih intervencija protiv svih oblika nasilja.

Ključne riječi: mučenje životinja, povezanost mučenja životinjama s međuljudskim nasiljem

1. UVOD

Za potrebe ovog rada proučavat će se oni oblici nasilja i okrutnosti ljudi prema životinjama koji su društveno neprihvatljivi, svjesni, namjerni i nepotrebni te koje Kazneni zakon Republike Hrvatske definira kao mučenje životinja ili koji se kao nepotrebne okrutnosti ljudi nad životinjama sankcioniraju drugim propisima. Cilj rada je analizirati pojavu mučenja životinja te razmotriti povezanost mučenja životinja i međuljudskog nasilja na koju upućuju različita svjetska istraživanja.

Mučenje životinja zasigurno je bilo prisutno kroz povijest, ali ta pojava uglavnom nije pridobila značajnu istraživačku pažnju ili društvenu reakciju. Autori Arluke i Luke (1997) te Flynn (2000) navode neke razloge zbog kojih kriminolozi i struke koje se bave patološkim ljudskim doživljavanjem i ponašanjem nisu posvećivale pozornost mučenju životinja. Prvi je razlog vezan uz položaj životinja u društvu prema kojem se životinje vrednuju kao niža bića koja nemaju svoja prava ni pravni subjektivitet. One su, pravno gledano, stvar, odnosno ljudsko vlasništvo. Također, ovi autori navode da u ljudskom društvu vlada visoka tolerancija na različite

socijalno prihvatljive oblike nasilja, pa tako i na nasilje prema životinjama. Brojni oblici ubijanja i iskorištavanja životinja smatraju se društveno prihvatljivima i neophodnima u ovom razdoblju industrijskog napretka društva. Takvi su, na primjer, uporaba životinja u mesnoj industriji, farmaceutskoj industriji, industriji odjeće i obuće. U društvenim uvjetima u kojima se životinje iskorištavaju kao proizvod rijetko se posvećivala pozornost slučajevima nasilnih frustracijskih ispada pojedinih ljudi prema životinjama, a takvo nasilje promatralo se kao rijetka pojava koja ne zaslužuje veću pozornost. Postoje autori koji navode da se događalo da su upravo institucije koje se smatraju znanstvenim, vjerskim, kulturnim i obrazovnim autoritetima u ljudskim društvima opravdavale nasilje nad životinjama kao nužno, a ljude koji su suosjećali sa životinjama i odbijali činiti ili podržavati to nasilje prikazivale su pretjerano osjetljivima, neracionalnima, nedovoljno stabilnima, nedovoljno socijaliziranima i neprilagođenima (Fiddes, 2002). Ovakav stav javnosti počeo se mijenjati kako je rasla svijest o potrebi zaštite okoliša te se pojavilo sve više zagovornika zaštite dobrobiti i prava životinja (Altar i suradnici, 2007, Leslie i Sunstein, 2006). Promatramo li

povijesni razvoj teorije i prakse zaštite životinja primjećujemo zanimljivu činjenicu da su se iz prvih organizacija za zaštitu životinja razvile organizacije za zaštitu djece (Ascione i Arkow, 1999; Fiddes, 2002). Ovo može zvučati kontradiktorno ako se ne vratimo na norme tadašnjeg društva po kojima je bilo opravdano izrabljivati i fizički kažnjavati djecu, protiv čega su se prvi pobunili upravo zaštitnici slabijih i onih koji se ne mogu izboriti za sebe, a to su bili zaštitnici životinja (Fiddes, 2002).

2. ZAKONSKI PRISTUP I POJMOVNO ODREĐENJE MUČENJA ŽIVOTINJA

Postoje mnogi društveno prihvaćeni i zakonski dozvoljeni oblici ljudskog nasilja nad životinjama, ali danas većina zemalja svijeta ima neke propise o zaštiti životinja. Sadržaj propisa kojima se štite životinje te opseg i način zaštite variraju među pojedinim zemljama. Među prvim zakonima koji uvode pravnu zaštitu životinja jest Kazneni zakon Sardinije iz polovine 19. stoljeća (Šuperina, 2007). Istraživanje propisa Sjedinjenih Američkih Država pokazuje da sve savezne države imaju propise koji se odnose na sankcioniranje mučenja životinja, dok u 30 saveznih država za određene oblike zlostavljanja postoje propisi na razini kaznenog zakonodavstva, no definicije kaznjivog ponašanja variraju (Lockwood i Ascione, 1998).

Danas postoje različite smjernice i propisi UN-a koji se bave zaštitom okoliša, životinja i održivim razvojem, a jedna od važnijih kojima se štite životinje je Univerzalna deklaracija o pravima životinja donesena u Parizu 1978. i podržana od UNESCO-a.

Ascione (1993,28) navodi sljedeću definiciju kao osnovu za utemeljenje kaznenog djela počinjenog na štetu životinja: „*društveno neprihvatljivo ponašanje koje uključuje namjeru nanošenja nepotrebne boli, patnje, neugode i/ili smrti životinji.*“

Oblici zlostavljanja kojima mogu biti izložene životinje mogu se opisati sukladno oblicima zlostavljanja djece zbog nekih zajedničkih odlika kao što su nemoć žrtve da se obrani od nasilja ili da samu sebe zastupa pred upravnim i pravosudnim tijelima te ovisnost žrtve o punoljetnim ljudima. Oblici nasilja nad životinjama su: fizičko zlostavljanje, seksualno zlostavljanje, psihičko zlostavljanje i zanemarivanje.

Mučenje životinja može se različito sagledati ovisno o tome je li aktivno počinjeno ili smo životinji nanijeli štetu propuštanjem obavljanja uobičajene brige. Također, istraživači Ascione (1993, 2001) te Haden i Scarpa (2005) razlikuju težinu ponašanja

u odnosu na vrstu mučene životinje, budući da ljudi imaju različit odnos prema različitim vrstama životinja. Kao najteži oblik nasilničkog ponašanja prema životinjama opisuju mučenje toplokrvne životinje koja je osobi kućni ljubimac. I u zakonskom pristupu primijećene su znatne razlike u zaštiti različitih vrsta životinja. Objašnjavajući ovu tvrdnju možemo uzeti za primjer Sjedinjene Američke Države, gdje su propisima donekle zaštićeni kućni ljubimci od mučenja, ali istodobno su jako slabi propisi koji štite životinje od mučenja prilikom obavljanja industrijskih eksperimenata (Ascione, Thompson i Black, 1997).

2.1. MUČENJE ŽIVOTINJA U ZAKONODAVSTVU REPUBLIKE HRVATSKE

Većina nedopuštenih postupaka prema životinjama spada u prekršajnu odgovornost, a samo za najteže oblike ugrožavanja životinja predviđena je kaznena odgovornost.

Člankom 30. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira (NN 55/89) novčanom kaznom se kažnjava one koji neoprezno drže životinje koje mogu ugroziti građane i one koji na javnom mjestu zlostavljaju životinje. Zakon o veterinarstvu (NN 70/97, 105/01, 172/03) u članku 80. također predviđa zaštitu dobrobiti životinja kroz sedam stavaka na način da se propisuje nužnost držanja životinja u odgovarajućim uvjetima, zabranu zlostavljanja životinja i nužnost osiguravanja životinjama potrebne veterinarske skrbi.

Prvi zakon usmjeren upravo na zaštitu životinja je Zakon o dobrobiti životinja (NN 19/99) usvojen 1999. godine, kojeg je 2007. zamijenio Zakon o zaštiti životinja (NN 135/06).

Odredba protiv mučenja životinja u Kazneni zakon Republike Hrvatske uvedena je 1998. godine u glavu XIX. među kaznena djela protiv okoliša. Članak 260. Kaznenog zakona Republike Hrvatske sastoji se od tri stavka te sankcionira mučenje životinja predviđajući novčanu kaznu ili kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci, odnosno najviše godinu dana u slučaju otegotnih okolnosti. Kazna se može izreći onom tko životinju teško zlostavlja, izlaže ju nepotrebim mukama, nanosi joj nepotrebne boli ili je radi svog izživljavanja izlaže patnjama. Otegotna okolnost te s njom povezana viša kazna propisana je u 2. stavku za onog tko muči životinju radi dobivanja oklade ili drugog pribavljanja imovinske koristi. Stavkom tri istog članka je predviđena kazna za uskratu hrane, vode ili za druge načine izlaganja životinje tegobnom stanju za vrijeme prijevoza kroz dulje vrijeme.

3. PREVALENCIJA MUČENJA ŽIVOTINJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U nastavku su prikazani podaci o kršenju članka 260. Kaznenog zakona Republike Hrvatske prikupljeni iz statističkih izvješća Državnog zavoda za statistiku (Državni zavod za statistiku, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010). Uvidom u statistička izvješća Državnog zavoda za statistiku za razdoblje od 1998. do 2003. godine vidljivo je da nema pojedinačnih podataka o kršenju članka 260. već su zajednički prikazana sva kršenja kaznenih djela protiv okoliša. Za razdoblje od 2004. do 2009. godine prikazan je broj prijava, optužbi i osuda za kazneno djelo iz članka 260. stavka 1-3 Kaznenog zakona Republike Hrvatske (tablica 1). Zasebne tablice su prikazane za punoljetne počinitelje (tablica 2), a zasebne za maloljetne počinitelje (tablica 3). Također je zasebno prikazan udio žena među prijavljenim i osuđenim punoljetnim osobama.

Od 2004. godine od kad se u statističkim izvješćima zasebno prati počinjenje kaznenog djela mučenja životinja vidljiv je porast prijava i osuda. Najviše prijava protiv punoljetnih počinitelja je bilo

Tablica 1. Podaci o punoljetnim počiniteljima kaznenog djela iz članka 260. Kaznenog zakona Republike Hrvatske – prijave, optužbe, osude

Godine	Ukupne prijave	Prijave poznatih počinitelja	Optužbe	Osude
2009.	37	30	15	15
2008.	33	27	12	11
2007.	35	25	25	25
2006.	37	31	9	8
2005.	25	25	6	5
2004.	10	7	4	3

u 2006. i 2009. godini, a najviše optuženih i osuđenih punoljetnih počinitelja bilo je 2007. godine.

Vezano uz spol punoljetnih počinitelja u istraživanom razdoblju vidljivo je da je od 145 ukupno prijavljenih punoljetnih počinitelja njih 17 (11,72%) ženskog spola, a od 67 ukupno osuđenih 4 (5,97%) su žene. Najučestalije izricane kazne za punoljetne počinitelje su uvjetne kazne zatvora i novčane kazne.

Kod maloljetnih počinitelja jednaki broj prijava je bio 2004., 2007. i 2009. godine i to 4 prijave. Tijekom 2006. i 2008. je bilo upola manje prijava, dakle svega

Tablica 2. Podaci o punoljetnim počiniteljima kaznenog djela iz članka 260. Kaznenog zakona Republike Hrvatske prema spolu i vrsti sankcije

Godine	Broj prijavljenih muškaraca	Broj prijavljenih žena	Broj osuđenih muškaraca	Broj osuđenih žena	Vrste sankcija za sve osuđene
2009.	32	5	13	2	8 uvjetnih kazni zatvora 5 novčanih kazni 2 sudske opomene
2008.	27	6	11	0	1 kazna zatvora od 2-3 mjeseca 8 uvjetnih kazni zatvora 1 novčana kazna 1 sudska opomena
2007.	34	1	25	0	1 kazna zatvora od 3 do 6 mjeseci 7 uvjetnih kazni zatvora 17 novčanih kazni
2006.	34	3	7	1	4 uvjetne kazne zatvora 4 novčane kazne
2005.	24	1	4	1	5 uvjetnih kazni zatvora
2004.	9	1	3	0	3 uvjetne kazne zatvora

Tablica 3. Podaci o maloljetnim počiniteljima kaznenog djela iz članka 260. Kaznenog zakona Republike Hrvatske – prijave, optužbe, osude

Godine	Prijave	Optužbe	Osude	Napomene
2009.	4	-	-	Postupak nije pokrenut zbog beznačajnosti djela kod 3 maloljetnika, a kod 1 je postupak obustavljen jer je od njega odustao državni odvjetnik.
2008.	2	-	-	Postupak kod oba nije pokrenut iz razloga svrhovitosti sukladno članku 64. Zakona o sudovima za mladež.
2007.	4	3	3	Osuđeni maloljetnici su muškog spola i dobi od 14 do 15 godina. Dvojci maloljetnika je izrečena mjera pojačane brige i nadzora, a jednom mjera upozorenja – posebna obveza.
2006.	2	-	-	Kod jedne prijavljene osobe postupak nije pokrenut iz razloga svrhovitosti sukladno članku 63. Zakona o sudovima za mladež, a kod druge osobe jer nije riječ o kaznenom djelu.
2005.	-	-	-	
2004.	4	-	-	Postupak nije pokretan iz razloga svrhovitosti sukladno članku 64. Zakona o sudovima za mladež.

2 prijave dok tijekom 2005. godine nije bilo prijavljenih maloljetnika za počinjenje kaznenih djela mučenja životinja. Među prijavljenima u promatranom razdoblju je jedna (6,25%) maloljetnica, a od ukupno troje osuđenih niti jedna maloljetna osoba nije ženskog spola. Do osude maloljetnih osoba za kazneno djelo mučenja životinja je došlo tijekom 2007. godine kada je troje maloljetnika optuženo, a zatim i osuđeno za mučenje životinja što je u promatranom razdoblju bila jedina godina u kojoj su maloljetnici osuđeni za to kazneno djelo. Osuđeni maloljetnici su muškog spola i dobi od 14 do 15 godina. Dvojci maloljetnika je izrečena mjera pojačane brige i nadzora, a jednom mjera upozorenja – posebna obveza.

Vidljivo je da u službenim statistikama učestalost počinjenja kaznenog djela iz članka 260. Kaznenog zakona nije osobito velika. Neka objašnjenja za to mogu biti da je riječ o novijem kaznenom djelu za koje se mogu prijaviti samo poznati počinitelji i koje same žrtve ne mogu prijaviti, a ni druge građanke i građani te službe javne vlasti često nisu sklone usmjeriti potrebnu pozornost na ovaj problem.

Možemo pretpostaviti da su neki oblici mučenja životinja znatno učestaliji nego što su prijave kršenja članka 260. Kaznenog zakona Republike Hrvatske budući da se kaznenopravna zaštita osigurava samo za najteža i za društvo najopasnija djela pa se različiti oblici mučenja životinja sankcioniraju prekršajno ili ostanu skriveni u tamnoj brojci nepoznatih ili neprijavljenih slučajeva.

Za dodatnu analizu raširenosti neprimjerenih ponašanja prema životinjama mogu poslužiti podaci objavljeni na web-stranicama Saveza udruga za zaštitu životinja Grada Zagreba koji su u razdoblju od 4. listopada 2005. do 15. siječnja 2009. godine zaprimili 593 dojave o sumnji na zlostavljanje životinja te su obradom utvrdili da u 383 slučaja nije bilo elemenata za podnošenje prijave dok su prijave podnijete u 81 slučaju, a u 12 slučajeva ostavljena je obavijest upozorenja.

Na web stranicama Saveza udruga za zaštitu životinja Grada Zagreba kao najčešći tipovi zlostavljanja kućnih ljubimaca navode se:

- Napuštanje životinja,
- Zanemarivanje životnih potreba životinja (prekratki lanac i neomogućavanje šetnje, neredovito hranjenje, ostavljanje životinje bez vode i slično),
- Fizičko nasilje prema životinjama (udaranje životinje, trovanje životinje, okrutnost prema životinjama, ubijanje životinja).

Društvena tolerancija različitih oblika okrutnosti prema životinjama može generirati pretpostavku da se ova pojava ne otkriva i ne kažnjava sistematično stoga se u predviđanju njene stvarne učestalosti potrebno osloniti na znanstvena istraživanja koja su uglavnom provedena izvan Republike Hrvatske.

Dostupni podaci iz stranih istraživanja daju naslutiti da se tek na manji dio zlostavljačkih ponašanja ljudi prema životinjama reagira sankcioniranjem počinitelja, iako je riječ o ponašanju koje je kažnjivo prema propisima svih zapadnih zemalja pa i Republike Hrvatske.

4. POVEZANOST MUČENJA ŽIVOTINJA I MEĐULJUDSKOG NASILJA

Na povezanost mučenja životinja i međuljudskog nasilja su kroz povijest upozoravale različite poznate osobe kao što su Pitagora, Tomo Akvinski, Immanuel Kant, John Lock, Mary Wollstonecraft, Mahatma Gandhi i Margaret Mead (Beirne, 2004).

John Locke je još u 18. stoljeću naveo: „Oni koji uživaju u patnji i uništenju inferiornih bića neće biti sućutni ili benigni ni prema onima svoje vrste“ (Ascione i Arkow, 1999,197). Margaret Mead je 1964. godine upozorila da mučenje životinja u djetinjstvu može biti pokazatelj budućeg antisocijalnog ponašanja (Becker i French, 2004). Međutim, unatoč ovim pretpostavkama trebalo je dugo da ova pojava dobije zasluženu istraživačku pažnju.

Prema Ascioneu (1993,228) zlostavljanje životinja i međuljudsko nasilje imaju sljedeće zajedničke karakteristike: žrtve su živa bića koja imaju sposobnost osjećanja bola i patnje te jasno pokazuju tjelesne znakove trpljenja bola zbog čega je moguće s njima suosjećati, a žrtve mogu i umrijeti od nanesenih ozljeda. Ponovimo značaj ranije spomenute činjenice da su u Sjedinjenim Američkim Državama i Ujedinjenom Kraljevstvu organizacije za zaštitu djece proizašle iz organizacija za zaštitu životinja (Ascione i Arkow, 1999; Fiddes, 2002).

U nastavku će biti prikazana neka istraživanja koja ukazuju na povezanost mučenja životinja i različitih oblika međuljudskog nasilja kao i na povezanost mučenja životinja i drugih oblika poremećaja u ponašanju, osobito agresije, kod djece i mladih.

Autor Flynn (1999) potvrđuje povezanost između mučenja životinja u djetinjstvu te stavova o prihvaćanju interpersonalnog nasilja, fizičkog kažnjavanja djece i muževog udaranja žene. Nadalje, mučenje životinja u djetinjstvu često upozorava na teškoće u odrastanju samog djeteta ili narušene

odnose u djetetovoj okolini, osobito obitelji (Flynn, 2000). Mučenje životinja u dječjoj dobi može se smatrati rizičnim čimbenikom za razvoj drugih poremećaja u ponašanju i teškoća u odrastanju. Kliničke studije istraživača Felthousa i Kellerta (1986, prema Flynn, 2000), Rigdona i Tapie (1977, prema Flynn, 2000), Tapie (1971, prema Flynn, 2000) upozoravaju na opasnost da će djeca koja pokazuju povećanu sklonost nasilju nad životinjama češće biti nasilna i prema ljudima. Kliničke studije mladih s poremećajima u ponašanju i retrospektivne studije počinitelja kaznenih djela s elementima nasilja potvrđuju povezanost između mučenja životinja u djetinjstvu i interpersonalnog nasilja, kako u djetinjstvu, tako i u kasnijem životu (Rigdon i Tapia, 1977, Tapia, 1971, prema Flynn, 2000). Peterson i Farrington (2007) također upućuju na vezu između nasilje prema životinjama i nasilja prema ljudima.

Istraživanja o povezanosti nasilja nad ljudima i životinjama najčešće povezuju nasilničko ponašanje s poremećajima u ponašanju i nerazvijenim socijalnim vještinama kao što su vještine suosjećanja, primjerenog iskazivanja emocija ili kontrole ljutnje te odrastanjem u okruženju koje podržava nasilje. Tijek nasilničkog ponašanja tih osoba počinje od nasilja nad prigodnim žrtvama koje su najmanje zaštićene kao što su životinje do sve veće kulminacije nasilja osobito prema članovima obitelji, a zatim i prema široj zajednici.

Beirne (2004) također smatra da postoji korelacija između međuljudskog nasilja i nasilja nad životinjama, ali propitkuje tezu po kojoj nasilje nad životinjama jednostavno kulminira i prerasta u nasilje nad ljudima. Ovaj autor ističe da je pristup prema kojemu se nasilje nad životinjama sagledava kroz tezu kulminacije nasilja ograničen i dugoročno nekoristan. Prema njemu većina istraživanja mučenja životinja istražuju biografije ispitanika, a zanemaruju kulturološko-institucionalnu odgovornost za nasilje nad životinjama, odnosno ne bave se strukturalnom podrškom ili ignoriranjem nasilja ljudi prema životinjama (Beirne, 2004). Uzevši u obzir društvene norme i kulturološki kontekst postaje jasno da životinje mogu postati prigodne žrtve osoba koje se na njima mogu iskaljivati bez rizika da će se izložiti društvenoj ili pravnoj osudi kakvoj bi se izložili da su nasilni prema ljudima.

Međutim, u nastavku ipak smatramo značajnim proučiti spoznaje i istraživanja koja ukazuju na povezanost nasilnog ponašanja prema životinjama s poremećajima u ponašanju i nasilnim ponašanjem prema ljudima uz uvažavanje prigovora koji dovode u pitanje uzročno – posljedične veze.

Različite studije kao što je istraživanje Owena i Strausa (1975) potvrđuju da izloženost nasilju u djetinjstvu, bilo kao počinitelj, žrtva ili svjedok, uzrokuje **veće prihvaćanje svih oblika nasilja** i povećava vjerojatnost uključenosti u nasilje u odrasloj dobi. Razumno je za pretpostaviti da i sama izloženost nasilju nad životinjama ima sličan učinak na veće prihvaćanje i češće korištenje nasiljem u kasnijem životu.

4.1. POVEZANOST MUČENJE ŽIVOTINJA I DRUGIH OBLIKA POREMEĆAJA U PONAŠANJU DJECE I MLADIH

Postoje istraživanja koja ukazuju na značajnu učestalost okrutnog ponašanja djece prema životinjama. Dvije studije upozoravaju na značajnu prisutnost okrutnosti prema životinjama u razdoblju odrastanja među ispitivanim studentima. Istraživanjem autora Millera i Knutsona (1997, prema Flynn, 2000) dobiveni su podaci da je oko 57% ispitivanih studenata iskazalo da su vidjeli mučenje životinja dok je svaki peti student iskazao da je i sam mučio životinje, a 3.2% ispitanih studenata su iskazali da su ubili svoje kućne ljubimce. Flynn (2000) dobiva slične rezultate o mučenju životinja provodeći istraživanje na uzorku studenata psihologije i sociologije. Uzorak je obuhvaćao 267 studenata od kojih su dvije trećine osobe ženskog spola. 49,1% ispitanika je iskazalo da je na neki način bilo izloženo mučenju životinja, od čega je 45% vidjelo mučenje životinja, a njih 17,6% je i samo mučilo životinje. Ovo istraživanje je potvrdilo da je većina onih koji su sami mučili životinje također vidjela i druge kako to čine. Istraživanja pokazuju da muški ispitanici češće muče životinje, ali su češće i izloženi prizoru u kojem netko drugi pred njima muči životinje. Najčešće su mučene male životinje (ptice i glodavci) te mačke i psi i to najčešće izravnom fizičkom agresijom. Ispitanici kao dob u kojoj su mučili životinje najčešće navode razdoblje adolescencije, a tek neznatno rjeđe dob između 6 i 12 godine (Flynn, 2000). Vezano uz dob za koju su ispitanici iskazali da su se susreli s mučenjem životinja za pretpostaviti je da je to dob koje se ispitanici sjećaju te da su tada već namjerno i voljno postupali. Neosporno je da i djeca mlađe dobi mogu mučiti životinje nesvjesna da čine nešto pogrešno ili bolno prema drugim bićima. Upravo su to trenuci za učenje te je tada presudna uloga odgajatelja i odraslih osoba iz dječjeg okruženja koji trebaju paziti da dijete ne bude uključeno u rizične aktivnosti te koji svojim primjerom i jasnim uputama podučavaju dijete primjerenom ponašanju i pomažu mu da razvije empatiju. Ako nasilničko

reagirane bude pozitivno potkrepljivano i preraste u tipičan način reagiranja, postoji rizik razvijanja drugih oblika nasilničkih ponašanja te daljnje eskalacije nasilja prema ljudima.

Prisutnost okrutnog i nasilničkog ponašanja prema životinjama indikator je dječjeg psihopatološkog razvoja u brojnim dijagnostičkim materijalima (Ascione, 2001) kao što su Međunarodna klasifikacija bolesti, Američka klasifikacija psihičkih poremećaja ili skala Child Behavior Check List autora Achenbacha. Ascione, Thompson i Black (1997) su razvili dijagnostički instrument CAAI, engleskog naziva Children and Animals (Cruelty to Animals) Assessment Inventory koji ima oblik polustrukturiranog intervjua. U Američku klasifikaciju psihičkih poremećaja DSM-III-R je 1987. godine dodana fizička agresivnost prema životinjama kao jedan od indikatora poremećaja u ponašanju. Revidirana klasifikacija DSM-IV uključuje skupinu simptoma „agresija prema ljudima i životinjama“ kao indikatore poremećaja u ponašanju. Različiti rizični čimbenici koji utječu na razvoj poremećaja u ponašanju mogu voditi i do mučenja životinja. U smislu dijagnostike, zlostavljanje životinja varira prema učestalosti i ozbiljnosti počinjena nasilja, a razlikuje se razvojno nezrelo ponašanje od hotimičnog mučenja životinja.

Ascione, Thompson i Black (1997) kao rezultat svojih istraživanja navode moguće motivacijske faktore za mučenje životinja kod djece i mladih koji imaju razvojno-psihološku pozadinu:

- Znatiželja i istraživanje (kad životinju ubija maleno dijete ili dijete s razvojnim teškoćama u procesu istraživanja).
- Vršnjački pritisak (kad vršnjaci vrše pritisak na mladu osobu da muči životinju ili to zahtijevaju kao oblik inicijacije u vršnjačku skupinu).
- Popravljanje vlastitog raspoloženja (dijete zlostavlja životinju kako bi utjecalo na svoje emocije npr. dosadu ili depresiju).
- Zadovoljavanje seksualnih potreba.
- Prisila na zlostavljanje (moćniji pojedinac prisiljava dijete da zlostavlja životinju).
- Emocionalna vezanost uz životinju (na primjer, dijete ubije životinju kako bi spriječilo da životinju muče druge osobe).
- Fobije (dijete iz straha napada životinju).
- Identifikacija s vlastitim zlostavljačem (viktimizirano dijete može pokušati uspostaviti osjećaj kontrole nad situacijom i osjećaj osobne moći zlostavljajući životinju koja je nemoćna). Na taj način dijete može proživljavati vlastito traumatsko iskustvo („glumiti“ traumatsku

situaciju koja mu se dogodila postavljanjem životinje u ulogu žrtve).

- Oponašanje (oponašanje ponašanja koja su vidjeli kod odraslih).
- Samoozljeđivanje (korištenje životinjom kako bi se vlastitu tijelu nanijela ozljeda).
- Korištenje životinjom kao sredstvom za emocionalno zlostavljanje drugih ljudi kako bi se na taj način djelovalo na te ljude.

Osim istraživanja učestalosti mučenja životinja u dječjoj dobi te objašnjavanja motivacije za takvo ponašanje, različite strane studije pokušavaju utvrditi povezanost djetetovog mučenja životinja s nepoželjnim pojavama ili proživljenim traumatskim iskustvima kao što su: izloženost nasilju u obitelji, tjelesno kažnjavanje i zlostavljanje djece te poremećaji djetetovog ponašanja. Autor Fridrich (1986, prema Becker i French, 2004) pronalazi da je 35% dječaka koji su bili seksualno zlostavljani i samo zlostavljalo životinje, dok je među dječacima koji nisu bili žrtve seksualnog zlostavljanja životinje zlostavljalo tek 5% dječaka.

Istražujući pacijente na liječenju u sklopu psihijatrijske dnevne bolnice, Loeber i suradnici (prema Ascione, 2001) pratili su 177 dječaka, starosti od 7 do 12 godina, kroz tri godišnje procjene. Nešto manje od polovine ispitanih imalo je dijagnosticiran poremećaj prkošenja i opozicijskog ponašanja (*oppositional defiant disorder*), a 38.4% dječaka imalo je dijagnosticiran *poremećaj ponašanja (conduct disorder)* prema DSM-IV klasifikaciji. U tri godine primijećena je razlika u ponašanju te dvije skupine dječaka. Okrutnost prema životinjama pojavila se u 29.4% slučajeva kod dječaka s poremećajem ponašanja, a u 13.3% slučajeva kod dječaka s opozicijskim ponašanjem. Istraživač Frick (1993, prema Ascione, 2001) utvrđuje da je mučenje životinja jedan od prvih visokorizičnih simptoma za postavljanje dijagnoze poremećaja ponašanja za koje je zabilježeno da se javlja već u dobi od prosječno 6,75 godina i da prognozira tijek daljnjeg razvoja poremećaja ponašanja. Mučenje životinja u prosjeku se manifestira u ranijoj životnoj dobi ili je prije primijećeno nego neki drugi simptomi poremećaja ponašanja kao što su vršnjačko nasilje, agresija prema ljudima, vandalizam ili podmetanje požara (Ascione, 2001).

I druga su istraživanja dovela do sličnih rezultata. Mučenje životinja uočeno je kod 25% djece kojoj su dijagnosticirani poremećaji ponašanja i upravo su djeca s poremećajima ponašanja najsklonija mučiti životinje (Arluk i suradnici, 1999., prema Ascione, 2001), ali mnogi stručnjaci koji rade s djecom nisu

tim saznanjima posvećivali dovoljno pozornosti. Achenbach i suradnici (Achenbach, 1991, 1992) uspostavili su instrument pod nazivom *Aschenbach-Quay Behavior Check List* (ACQ). Koristeći instrument prikupili su podatke od roditelja i skrbnika o problematičnom ponašanju 2600 djevojčica i dječaka, u dobi od 4 do 16 godina koji su bili upućivani u klinike za mentalno zdravlje (Achenbach, 1992, prema Ascione, 2001). Podaci su prikupljeni i za kontrolnu skupinu djece i mladih iste dobi. Djeca i mladi u obje skupine nisu bili mentalno zaostali, nisu imali ozbiljnijih duševnih bolesti ili posebnih potreba u smislu tjelesnog invaliditeta. Uzorak je bio reprezentativan za djecu i mlade u Sjedinjenim Američkim Državama obzirom na etnicitet, socioekonomski status i mjesto stanovanja. Istraživanje dovodi do zaključka da je zlostavljanje životinja značajno učestalije kod mladih koji su bili upućivani u institucije za mentalno zdravlje, kao i kod dječaka te mlade djece (Ascione, 2001).

Autorica Mead (1964, prema Beker i French, 2004) navodi da je mučenje životinja u djetinjstvu simptomatično za nasilničku ličnost te da, ako se ne dijagnosticira i ne tretira, može voditi do progresije nasilničkog ponašanja. Istraživanja iz osamdesetih godina 20. stoljeća autora Felthousa i Kellerta (1986, 1987, prema Ascione, 2001) te Resslera i suradnika (1986, prema Ascione, 2001) potvrđuju da djeca kod kojih je opaženo mučenje životinja češće pokazuju teže oblike poremećaja u ponašanju. Tapia (1971, prema Flynn, 2000) je na 18 studija slučaja dječaka od 5 do 15 godina, kod kojih je opaženo nasilno ponašanje prema životinjama, pronašao i druge oblike agresivnog ponašanja. 10 dječaka tuklo se i zlostavljalo svoje vršnjake, a kod ostalih bila su zamjetna druga agresivna ponašanja kao što su destruktivnost prema stvarima, krađe i podmetanje požara. Autor zaključuje kako je kod dječaka vidljiva sveobuhvatna agresivnost i slaba kontrola impulsa (Tapia, 1971, prema Flynn, 2000). Egipatsko istraživanje 1333 dječaka i 837 djevojčica prosječne starosti 14,6 godina, provedeno u Aleksandriji (Youssef, Attia i Kamel, 1999, prema Ascione, 2001) obuhvaća i podatke dobivene na osnovi samoprocjene ispitanika. Ispitanici su na osnovi samoprocjene o slaganju s ponuđenom definicijom nasilničkog ponašanja podijeljeni u skupinu koja je pokazivala nasilno ponašanje i onu koja nije. Zatim su upitani smatraju li da su često bili okrutni prema životinjama. Mladi koji su pripadali skupini sklonoj nasilničkom ponašanju prijavljuju nasilje nad životinjama u 9,6% slučajeva. Mladi koji pripadaju nenasilnoj skupini prijavljuju nasilje nad životinjama u 2,05% slučajeva.

Prema osobnim razlikama među djecom koja muče životinje i razlikama u njihovoj motivaciji za taj čin može se razlikovati nekoliko skupina mladih koji zlostavljaju životinje (Ascione, Thompson i Black, 1997): mladu djecu kod koje je zlostavljanje životinja istraživačko ponašanje iz znatiželje, mlade kod kojih je zlostavljanje životinja simptom neke teškoće ili poremećaja (npr. izloženosti nasilju u obitelji) te mlade delinkventnog ponašanja kod kojih se uz mučenje životinja javljaju i drugi oblici kažnjivog ponašanja ili koji pripadaju skupini mladih neprihvatljivog ponašanja kod kojih je zlostavljanje životinja uobičajeno.

Autorica teksta se tijekom vlastitog rada s djecom i mladima te praćenjem novinskih članaka vezanih uz mučenje životinja u Hrvatskoj susrela s još nekim oblicima mučenja životinja koji ne bi ostali u cijelosti opisani ranije navedenom klasifikacijom. To su prvenstveno oblici mučenja životinja prihvaćeni u pojedinim lokalnim zajednicama kao što su: mučenje životinja tijekom narodnih običaja, neadekvatno vezanje psa ili vlastoručno ubijanje domaćih životinja na načine suprotne zakonskim odredbama radi izbjegavanja plaćanja veterinarskih troškova. A postoje i oni oblici mučenja životinja počinjeni pod utjecajem vršnjačke skupine. Stoga autorica teksta predlaže modifikaciju navedene klasifikacije i sljedeću podjelu:

1. Istraživačko zlostavljanje životinja iz znatiželje

Djeca predškolske ili mlade osnovnoškolske dobi koja zlostavljaju životinje iz znatiželje i neznanja. Treba imati u vidu da dob nije presudni faktor za pripadanje ovoj kategoriji. Starija djeca s poteškoćama u razvoju mogu pripadati ovoj skupini bez obzira na kronološku dob, a predškolska djeca mogu kroz namjerno nasilničko ponašanje pokazivati prve simptome određenog poremećaja pa time ne moraju pripadati ovoj kategoriji. U ovim je slučajevima potrebna edukacija djeteta o pravilnom odnošenju prema životinjama koju mogu provesti skrbnici, nastavnici i/ili druge stručne osobe koje su u kontaktu s djetetom uz daljnji nadzor i usmjerenje dječjeg ponašanja od strane odraslih osoba.

2. Odrastanje u okolini koja tolerira ili potiče mučenje životinja

Odrasli trebaju paziti da dijete ne bude uključeno u rizične aktivnosti te svojim primjerom i jasnim uputama podučavati dijete primjerenom ponašanju i tako mu pomagati da razvije socijalne vještine, altruizam i empatiju prema ljudima i prema životinjama.

Ako dječje nasilničko ponašanje bude pozitivno potkrepljivano postoji rizik daljnje eskalacije nasilja i prema životinjama i prema ljudima. Ukoliko okolina tolerira, podržava ili čak potiče nasilno dječje ponašanje prema životinjama i ne uči dijete drugačijem ponašanju, djetetu nasilje prema životinjama može postati uobičajeni obrazac ponašanja. Pri tome treba razlikovati **djecu koja odrastaju u obiteljima u kojima se agresivno i bez suosjećanja odnosi prema životinjama** pa djeca u obitelji usvajaju takvo ponašanje od **djece koja su nasilna prema životinjama na načine sukladne običajnoj praksi i prihvaćene u pojedinim lokalnim zajednicama**. Primjer takvih lokalnih zajednica su slabije razvijene seoske sredine gdje se mladunčad kućnih ljubimaca (uglavnom pasa i mačaka) ubija nakon okota radi kontrole životinjske populacije ili neki narodni običaji tijekom kojih se muče životinje. U ovakvim je slučajevima korisno dublje istražiti postoji li kolizija između zakonskih normi i običaja te pronaći način rješavanja tog raskoraka. Nakon toga bi bilo potrebno izabrati načine utjecaja na cijelu zajednicu i upoznati ju s novodogovorenim normama npr. kroz medijske kampanje te osigurati uvjete za provođenje tih normi npr. osigurati dostupnu kastraciju životinja kako ljudi više ne bi ubijali mladunčad kućnih ljubimaca.

3. Zlostavljanje životinja kao izraz ljutnje ili frustracije

Djeca u ovoj skupini kroz nasilničko ponašanje pokazuju ljutnju ili frustraciju zbog različitih teškoća i problema koje imaju u životu. Na primjer, istraživanja povezuju nasilje nad životinjama sa iskustvom nasilja u obitelji, seksualnog i fizičkog zlostavljanja, zanemarivanja dječjih potreba i slično. Djeca su uglavnom starija od djece u prvoj skupini zlostavljača te su proživjela traumatično iskustvo ili žive u neadekvatnim uvjetima i bez adekvatne skrbi. Razlika između skupina je u tome što ovoj djeci ne nedostaju spoznaje o pravilnom odnošenju prema životinjama. Radi pomoći djeci iz ove skupine preporuka autorice ovog rada je uključivanje sustava socijalne skrbi, a po potrebi i pravosudnog sustava u osiguravanju zaštite dječjih prava te daljnje osiguravanje psiho-socijalne podrške djetetu u narednom razdoblju kako bi uspješnije prebrodilo traumatska iskustva.

4. Mučenje životinja kao samo jedan oblik antisocijalnog ponašanja

Mladi u ovoj kategoriji uglavnom su adolescenti s poremećajima u ponašanju, čije zlostavljanje životinja je tek jedno u nizu antisocijalnih ponašanja. Ovi mladi ne pokazuju dovoljno empatije ni prema

životinjama ni prema ljudima. S njima trebaju intenzivno raditi stručnjaci kako ne bi nastavili s različitim kažnjivim ponašanjima i nasiljem prema ljudima ili kako ne bi razvili ozbiljnije poremećaje osobnosti. Uglavnom im je uz stručnu pomoć potrebna i sudska intervencija te daljnji tretman.

5. Zlostavljanje životinja pod utjecajem skupine

Djeca i mladi mogu ponekad izravno sudjelovati u mučenju životinja ili promatrati mučenje životinja na nagovor ili pod pritiskom vršnjačke skupine. Vršnjačka skupina koja muči životinje može biti sastavljena od mladih antisocijalnog ponašanja ili mladih s teškoćama opisanim u prethodnim kategorijama, ali u njoj mogu biti i djeca koja inače nisu sklona kršenju zakona i nasilju koja muče životinje ili promatraju mučenje pod pritiskom skupine. U određenim slučajevima mučenje životinja može biti dio aktivnosti koja mlade veže za neku bandu, kult ili sličnu skupinu. Na primjer, mučenje životinja može biti dio inicijacijskog rituala ili se može raditi o slabije organiziranom obliku grupnog nasilja. Zloupotreba alkohola i droga može pratiti nasilničko ponašanje. Ponekad je teško odrediti razliku između mladih u ovoj i prethodnim skupinama. Za utvrđivanje razlike važno je istražiti obiteljsku situaciju i norme sredine u kojoj mlada osoba živi, ponaša li se ona i inače nasilno, odnosno muči li životinje dok je sama kao i to potiče li druge na mučenje životinja ili je primarno povodljiva i popušta pod grupnim pritiskom. Ovim mladima može biti potrebna sudska intervencija kao i različiti oblici stručne pomoći. Autorica ovog rada posebno predlaže sociopedagoški rad na razvoju socijalnih vještina i to osobito otpora vršnjačkom pritisku i traženja pomoći od odraslih osoba.

4.2. POVEZANOST MUČENJA ŽIVOTINJA TE OBITELJSKOG I PARTNERSKOG NASILJA

Iako su se kroz studije slučaja nasilja nad ženom i djecom u obitelji pojavljivali i primjeri nasilja nad životinjama – kućnim ljubimcima – učestala povezanost ove dvije pojave dugo se nije nastojala znanstveno objasniti. Tek u posljednjih nekoliko desetljeća porastao je interes za istraživanjem povezanosti između nasilja u obitelji i nasilja nad životinjama.

Nekoliko stranih istraživanja potvrdilo je visoku prisutnost nasilja nad životinjama – kućnim ljubimcima u obiteljima u kojima su žena i djeca izložena zlostavljanju. Jedna od prvih studija koja ukazuje na povezanost između zlostavljanja životinja i drugih problema unutar obitelji je ona britanskog autora

Huttona iz 1983. godine (Beker i French, 2004) u kojoj je utvrđeno da obitelji u kojima su zlostavljane životinje učestalo imaju djecu u riziku te su poznate sustavima socijalne skrbi i pravosuđa. Ova studija je utjecala na autora De Vineyja da provede istraživanje u Sjedinjenim Američkim Državama koje je potvrdilo kako se u obiteljima u kojima su zlostavljane životinje učestalo fizički zlostavljaju i djeca (1983, prema Becker i French, 2004). U istraživanju su sudjelovale obitelji iz New Jerseyja u kojima je zabilježeno obiteljsko nasilje te je utvrđeno da je kod njih u 88% slučajeva prisutno i zlostavljanje kućnih ljubimaca. Zlostavljači kućnih ljubimaca u dvije su trećine slučajeva očevi koji su i obiteljski nasilnici, dok su u jednoj trećini zlostavljači djeca žrtve i promatrači obiteljskog nasilja. Autor zaključuje da su zlostavljani kućni ljubimci često indikator drugih oblika obiteljskog nasilja.

Flynn (2000) je istraživanjem potvrdio povezanost između dječakovog nasilja nad životinjama i očevog fizičkog kažnjavanja tog dječaka. Dječaci koje su očevi češće fizički kažnjavali znatno su češće bili nasilni prema životinjama. Ova korelacija nije potvrđena za djecu koju su fizički kažnjavale majke niti za žensku djecu koju su očevi fizički zlostavljali. Studija ukazuje da dječje nasilno ponašanje prema životinjama može biti pokazatelj da je dijete izloženo zlostavljanju u obitelji ili da su u toj obitelji ozbiljno narušeni međuljudski odnosi.

Istraživanja također potvrđuju da sama izloženost nasilju koje netko drugi počinu ima negativne psihičke učinke jer je riječ o bespomoćnosti i gubitku kontrole (Flynn, 2000). Djeca izložena prizorima mučenja životinja odgajana su u općenito manje sigurnom i agresivnijem okruženju u kojem se odrasli modeli pred njima ili prema njima nasilno ponašaju. Izloženost takvim ponašanjima može dovesti do toga da dijete prihvaća i opravdava nasilje ili da ga i samo počinje činiti. U takvom okruženju nasilničko ponašanje djeteta nad životinjom postaje izraz njegeve frustracije i naučene agresivnosti te pokazatelj disfunkcionalnog okruženja u kojem dijete odrasta.

Zlostavljanje kućnih ljubimaca i uloga kućnih ljubimaca u životima zlostavljanih žena proučavani su u dvjema studijama (Flynn, 2000). Od 74% zlostavljanih žena koje su imale kućne ljubimce 71% njih potvrdilo je da je zlostavljač prijetio da će nauditi ili je naučio kućnom ljubimcu. Povezanost između nasilja nad ženom i kućnim ljubimcem potvrdila je i druga studija u američkoj saveznoj državi Južna Karolina. Zaključak je ovih studija da postoji povezanost između nasilja nad ženama i kućnim ljubimcima u obiteljima te da prisutnost

jednog oblika nasilja može služiti kao indikator prisutnosti drugog. Dodatno je utvrđeno da obiteljski zlostavljači koriste nasilje nad kućnim ljubimcima kao dodatnu metodu zastrašivanja i kontrole članova obitelji koje zlostavljaju (Flynn, 2000).

Levinson (1989, prema Flynn, 2000) u zaključku svoje studije obiteljskog nasilja u različitim kulturama navodi kako je veća vjerojatnost da će muž fizički zlostavljati, pa čak i ubiti ženu u kulturama u kojima je uobičajeno okrutno postupanje prema životinjama.

Autor Flynn (1999) istraživanjem utvrđuje da će osobe koje su mučile životinje imati pozitivnije stavove o tjelesnom kažnjavanju te da će biti češće sklone opravdavati interpersonalno nasilje. Autor zaključuje kako nasilje prema slabijim i manje moćnim bićima – životinjama može dovesti do nasilja prema slabijim i manje moćnim članovima obitelji i društva – ženama i djeci.

4.3. POVEZANOST MUČENJA ŽIVOTINJA I POČINJENJA KAZNENIH DJELA S ELEMENTIMA NASILJA

U nastavku će biti prikazana istraživanja koja ukazuju na povezanost između mučenja životinja te počinjenja kaznenih djela i drugih kažnjivih ponašanja, osobito nasilja prema ljudima. Zaključci o povezanosti nasilnih ponašanja prema ljudima i životinjama zasnivaju se na studijama osoba osuđenih za nasilna kaznena djela.

Istraživanja autora Felthousa i Kellerta (1985, 1986, 1987, prema Flynn, 2000) te Resslera i suradnika (1986, prema Flynn, 2000) potvrđuju povezanost mučenja životinja i nasilja među odraslim osobama te naglašavaju važnost rane dijagnostike i tretmana.

Autori Kellert i Felthous (1985) istraživali su vezu između mučenja životinja u djetinjstvu i agresije u kasnijoj životnoj dobi te su utvrdili da muškarcu osuđeni za nasilna kaznena djela češće prijavljuju okrutnost prema životinjama u djetinjstvu. Anketirano je 102 zatvorenika i 50 slučajno odabranih muškaraca. 25% ispitanika osuđenih za nasilna kaznena djela prijavilo je mučenje životinja, dok kontrolna skupina osoba koje nisu osuđene za kaznena djela prijavljuje potpunu odsutnost takvog nasilja. Agresivne osobe kriminalne prošlosti značajno su češće navele da su mučile životinje u djetinjstvu te je iskazano nasilje prema životinjama bilo znatno teže.

Schiff, Louw i Ascione (1999, prema Ascione 2001) ispitali su 117 muškaraca u sjevernoafričkoj kaznionici o mučenju životinja u djetinjstvu. 63.3% muškaraca koji su počinili nasilna kaznena

djela, dakle više od polovine nasilnih ispitanika, priznaje da su mučili životinje. Počinitelji nenasilnih kaznenih djela potvrđuju mučenje životinjama u tek 10.5% slučajeva. Kod žena se uočavaju slični obrasci ponašanja, ali uz manju učestalost mučenja životinja. Žene osuđene za nasilnička djela potvrđuju mučenje životinja u 35% slučajeva, dok žene osuđene za kaznena djela nenasilnog karaktera nisu potvrdile mučenje životinja (Felthous i Yudowitz, 1977, prema Lockwood i Ascione, 1998).

Studije počinitelja seksualnih delikata kao što je ona Tinglea i suradnika iz 1986. godine (prema Flynn, 2000) potvrđuje prisutnost nasilja prema životinjama u djetinjstvu kod jedne polovine osoba koje su u odrasloj dobi osuđene za silovanje te kod preko jedne četvrtine osoba osuđenih za seksualno zlostavljanje djece. Kod osoba osuđenih za serijska ubojstva utvrđeno je da je njih 36% mučilo životinje u djetinjstvu, a dodatnih 46% mučilo je životinje u adolescentskoj dobi. Upravo na ovom primjeru vidimo obrnut razvoj ponašanja u odnosu na osobe koje nisu činile nasilna kaznena djela. Naime, kod nekažnjavane će populacije ukoliko su osobe mučile životinje u ranom djetinjstvu to ponašanje iščezavati s porastom životne dobi, razvojem empatije i prosocijalnih oblika ponašanja. Za razliku od toga, ako se osoba nastavi agresivno ponašati te ako njeno ponašanje s porastom dobi postaje još nasilnije, to možemo smatrati rizičnim čimbenikom koji vodi u dalji antisocijalni razvoj.

Iz ovih istraživanja možemo zaključiti da je mučenje životinja učestalije kod osoba osuđenih za bilo koji oblik nasilničkog ponašanja nego kod osoba koje nisu osuđivane za nasilna kažnjiva ponašanja, a prevalentnije je kod muškaraca nego kod žena. Razina učestalosti nasilja nad životinjama među spomenutim skupinama ističe potrebu za posvećivanjem pozornosti prevenciji nasilja nad životinjama.

Kellert i Felthous (1985) razgovarali su s punoljetnim zlostavljačima životinja, s ciljem utvrđivanja motivacije za mučenje životinja budući da je riječ o intenzivnom nasilničkom ponašanju nad nemoćnom žrtvom koja ga nije izazvala.

Ispitanici navode sljedeće razloge primjene nasilja:

- pokušaj kontroliranja ponašanja životinje („dresura“ ili „discipliniranje“),
- osveta životinji za neko njeno ponašanje,
- želja da se zadovolji osjećaj izazvan negativnim stavom prema određenim vrstama životinja (primjer mržnje prema mačkama ili zmijama te njihovo ubijanje iz tog razloga),

- izražavanje vlastite agresije korištenjem životinje (učenje životinje da napada ljude ili životinje),
- izražavanje vlastite agresije na životinji,
- želja da se šokiraju ili zabave prisutni ljudi,
- osvećivanje drugima preko ozljeđivanja životinje (zlostavljanje nećijih kućnih ljubimaca kako bi se nekoga emocionalno povrijedilo ili zastrašilo),
- preusmjeravanje bijesa i agresivnosti s čovjeka na životinju (udaranje bespomoćne životinje onda kada se procijeni da bi napad na čovjeka bio previše opasan),
- sadizam (uživanje u patnji životinje).

5. PREVENCIJA I TRETMAN

Mučenje životinja je rizični faktor za druge oblike kažnjivih i nasilnih ponašanja među ljudima. Zanemarivanje opasnosti mučenja životinja onemogućava odgoj djece i mladih za nenasilje, održiv razvoj i zaštitu okoliša. Sukladno značaju problema potrebno je učiniti određene društvene napore kako bi se smanjila učestalost mučenja životinja, ali i kako bi se osiguralo uključivanje osoba koje muče životinje u primjerene oblike pomoći.

U suzbijanju pojave mučenja životinja ne smijemo zaboraviti važnost *općih preventivnih postupaka*. Važne su edukativne aktivnosti koje opisuje Ascione (2001) kao što su edukacije veterinarima i sudaca kako bi se uspješnije uočavali i sankcionirali slučajeve mučenja životinja, ali i edukacije učitelja, roditelja, udomitelja i stručnjaka koji rade s djecom kako bi ih se podučilo odgojnim postupcima kojim će se prevenirati mučenje životinja. Dodatne edukacije profesionalaca iz pomagačkih djelatnosti pomogle bi njihovom osposobljavanju za doprinos rješavanju problema mučenja životinja.

Vezano uz pristup djeci poznato je da djeca uče iz našeg odnosa prema životinjama te će čak i prosocijalna djeca biti sklonija koristiti se nasilnim obrascima ponašanja prema životinjama ako su to gledala u svojoj okolini i ako je to ponašanje koje se ignorira ili čak i prihvaća. Stoga je značajna preventivna aktivnost za roditelje i sve osobe koje se bave odgojem pokazivati djeci kako da pristupe životinjama te ih podučavati da razumiju i uvažavaju potrebe i osjećaje drugih živih bića, uključujući životinje. Također, kod djece treba poticati empatiju te ih na njima primjeren način podučavati vještinama nenasilne komunikacije i primjerenog izražavanja osjećaja. Usmjeravanje pozornosti na podučavanje djece empatiji i nenasilju od najranije dobi svaka-

ko će pozitivno utjecati na prevenciju nasilničkog ponašanja, a važno je da tijekom podučavanja o poštovanju drugih bića uključimo i poštovanje prema životinjama. Do sada su u mnogim zemljama svijeta, kao i kod nas, razvijeni edukativni programi kojima se djecu iz opće populacije uči humanom pristupu životinjama.

Ascione (2001) opisuje dva priručnika korisna za prevenciju i intervencije pomoći osobama koje muče životinje. Prvi je priručnik urednika Phila Arkowa (1999, prema Ascione, Arkow, 1999 i Ascione, 2001) pod nazivom *Breaking the Cycles of Violence: A Video and Training Manual* koji kroz 64 stranice teksta i video materijala educira profesionalce o temama vezanim uz nasilje nad ljudima i životinjama. Drugi priručnik autorica Pamele Raphael, Libby Coleman i Lynn Loar (1999, prema Ascione, 2001) pod nazivom *Teaching Compassion: A Guide for Humane Educators* uključuje preko 100 stranica materijala kojima edukatori podučavaju kako se odnositi prema životinjama sa suosjećanjem, poštovanjem i odgovornošću.

Udruge za zaštitu životinja u Hrvatskoj putem letaka i edukativnih aktivnosti uče djecu, mlade i njihove roditelje primjerenom odnosu prema životinjama. Primjer preventivne aktivnosti je interaktivna edukativna prezentacija za učenike usmjerena upravo na prevenciju mučenja životinja koja je osmišljena u okviru projekta prevencije socijalno patoloških pojava udruge Ambidekster klub. Preventivni učinak na mučenje životinja mogu imati i aktivnosti u odgojno – obrazovnim ustanovama usmjerene na obrazovanje o ekologiji i održivom razvoju.

Međutim, uvijek će postojati djeca u pojačanom riziku kojima je zbog neprimjerenih ponašanja, među kojima je i nasilje prema životinjama, potrebno pružiti dodatnu pomoć. Autori Haden i Scarpa (2005) opisuju program skraćenog naziva PAL (People and Animals Learning) usmjeren na mlade između 10 i 13 godine života u kojem ih se kroz tri tjedna uči primjerenom ponašanju, međusobnom poštovanju i poštovanju prema životinjama.

U svijetu su razvijeni **tretmanski pristupi** djeci i mladima koji muče životinje. Međutim, učinkovitost tih aktivnosti nije u dovoljnoj mjeri istražena uglavnom zbog malobrojnosti takvih specifičnih programa i njihovih korisnika. Udruženje psihologa za etičko postupanje prema životinjama (skraćenog naziva PSYETA, a engleskog naziva Psychologists for the Ethical Treatment of Animals) razvilo je 1999. godine sustav intervencija za počinitelje mučenja životinja sličan intervencijama za tretman

nasilnika sukladno kognitivno-bihevioralnom pristupu (Haden i Scarpa, 2005). Taj program izvorno nazvan AniCare Child kojeg je PSYETA razvila u suradnji s Fondacijom za pomoć životinjama Doris Day, među prvima se fokusirao na maloljetničko mučenje životinja. U program su uključivani maloljetnici koji muče životinje, ali i oni koji su bili svjedoci mučenja životinja. Neprofitna organizacija iz New Yorka naziva Green Chimneys razvila je programe razvoja socijalnih vještina i tretmana agresivne djece, uključujući i onu koja muče životinje (Haden i Scarpa, 2005). Program uključuje suradnju doma, škole i farme te podučava djecu kako izraziti osjećaje na prihvatljiv način te kako se povezati sa životinjama i primjerenom se ponašati prema njima.

Također je za odrasle osobe koje muče životinje, uz kažnjavanje sukladno zakonskim propisima, važno predvidjeti tretmanske postupke i uključivanje u aktivnosti koje će im pomoći u promjeni nepoželjnih i nasilnih obrazaca ponašanja.

Dodatno je neophodno pratiti provedbu i evaluirati tretmanske programe kako bi se dobile informacije o njihovoj učinkovitosti te kako bi ih se moglo mijenjati, razvijati i prilagođavati potrebama korisnika.

6. ZAKLJUČAK

Unatoč razlikama u definiranju mučenja životinja postoji određena razina općeg društvenog konsenzusa da patnja bezrazložno mučenih životinja nije nebitna te da mučenje životinja nije prihvatljivo za društvo koje teži održivom razvoju, humanosti, suosjećanju i nenasilju te je u skladu s tim većina zemalja svijeta na neki način i u nekom opsegu sankcionirala mučenje životinja. Iz službenih podataka Ministarstva unutarnjih poslova i Državnog zavoda za statistiku vidljivo je da broj prijava za kazneno djelo mučenja životinja raste iz godine u godinu, što nam više govori o promjenama u svijesti ljudi pa se više počinitelja ovog kaznenog djela prijavljuje, dok je broj osuđenih počinitelja i dalje mnogo manji jer se pretjerano represivna reakcija ne smatra načinom rješavanja ovog problema. Možemo zaključiti da se kazneno pravna zaštita osigurava tek sporadično i supsidijarno za najteže slučajeve mučenja životinja dok je za ostale slučajeve predviđeno prekršajno kažnjavanje ili čak potpuni izostanak društvene reakcije iako je riječ o neprihvatljivom i štetnom ponašanju kako za životinje tako i za ljude.

Mučenje životinja destruktivno je ponašanje koje upozorava na rizičan razvoj, poremećaje u ponašanju

i sklonost nasilju te zaslužuje pažnju stručnjaka svih profila koji rade s ljudima. Različiti autori, kao što su Ascione (1993, 2001, 2005) i Flynn (1999, 2000) naglašavaju brojne negativne posljedice mučenja životinja. Osim same štete nanosene mučenoj životinji brojna istraživanja i studije slučaja upozoravaju na visoku povezanost nasilja nad životinjama i nasilja u interpersonalnim odnosima među ljudima. Studije prikazane u poglavlju 4.1. povezuju mučenje životinja u dječjoj dobi s poremećajima u ponašanju samog djeteta kao i s proživljenim dječjim traumama ili s odrastanjem u disfunkcionalnom okruženju. Studije iz poglavlja 4.2. ukazuju na povezanost mučenja životinja s obiteljskim nasiljem, osobito nasiljem nad ženom i djecom u obitelji. Studije prikazane u poglavlju 4.3. povezuju mučenje životinja u djetinjstvu s kasnijim činjenjem kaznenih djela i to osobito onih nasilnog karaktera.

Povezanost ovih naoko različitih oblika nasilja jednostavno je objašnjiva kroz razumijevanje da se agresivne osobe koriste nasiljem kao svojim uobičajenim, iako društveno neprihvatljivim obrascem ponašanja te reagiranja na prepreke, ljutnju ili frustraciju. Dakle, nasilne osobe koje slabije kontroliraju vlastite impulse i ponašanje usmjeravaju agresiju prema različitim prigodnim objektima. Prvi i najčešći objekti agresije upravo su oni najslabiji i najmanje zaštićeni. Povod dodatnom usmjeravanju pojedinih ljudi na nasilnu reakciju prema životinjama umjesto istovjetne reakcije prema ljudima je i taj što je taj oblik nasilja i dalje prihvatljiviji u društvu te nosi manje posljedice nego nasilje prema ljudima.

Znanstveno utemeljene informacije o tome zašto su ljudi nasilni prema životinjama važne su za smanjenje svih oblika nasilja u društvu. Američki znanstvenik Arkow (1996) navodi kako zlostavljanje životinja izlaže riziku i ljude i obrnuto. To u praksi može značiti da destruktivno ponašanje kreće od uništavanja stvari, zatim se usmjerava na kućne ljubimce i najranjivije članove obitelji, počevši od djece i muškog nasilja nad ženama. Također je ključno istaknuti da je i samo promatranje nasilja izrazito štetno jer utječe na povećanje tolerancije prema nasilju te promatraču potvrđuje da je nasilje jedan od mogućih i djelotvornih metoda rješavanja problema, što prema teorijama socijalnog učenja može potaknuti daljnje nasilje.

Ipak je važno istaknuti da nasilje nad životinjama nije problem samo pojedine osobe s teškoćama već je jako važan utjecaj okruženja u kojem osoba odrasta od obitelji do šire zajednice. Tako će osobe primjerenog i nenasilnog ponašanja biti spremnije ozijsediti, mučiti ili ubiti životinju ukoliko je to u

njihovoj kulturi uobičajeno. U Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama i dalje možemo naći neke običajne prakse koje su suprotne zakonskim propisima i civilizacijskim standardima postupanja prema životinjama kao što je ubijanje neželjenih okoćenih mladunaca kućnih ljubimaca ili vezivanje pijetla za kolac što je svadbeni običaj manjeg mjesta u Dalmatinskoj Zagori. I u drugim zemljama Europe i svijeta postoje narodni običaji kojima se muče životinje kao što je primjer španjolske koride. Socio – kulturnom tolerancijom nasilja nad životinjama i sustavnim društvenim ignoriranjem ozbiljnosti ovog problema bavi se znanstvenik Piers Beirne u brojnim radovima.

Flynn (2000) sumira razloge zbog kojih se mora ozbiljno pristupiti nasilju nad životinjama kao potpuno neprihvatljivom ponašanju koje je potrebno prevenirati. Prvi razlog odnosi se na činjenicu da je riječ o **nezakonitom, antisocijalnom i agresivnom ponašanju**; drugi da je riječ o **ponašanju koje uz sebe nosi značajne negativne posljedice** kako za životinje koje su mu izložene, tako i za osobe koja ga čine, te osobe koje taj čin promatraju. Treći je razlog taj što počinjenje tog nasilnog ponašanja, kao i njegovo promatranje, može imati **negativne posljedice na razvoj i odrastanje mlade osobe**. Četvrti, vrlo uznemirujući razlog, taj je što nasilno ponašanje prema životinjama može **prerasti u nasilno ponašanje prema ljudima**. Peti je taj što je nasilje djece nad životinjama ponekad **pokazatelj njihove izloženosti nasilju** unutar obitelji ili značajno poremećenim međuljudskim odnosima. Šesti razlog za intervenciju koji navodi Flynn (2000) **negativne su posljedice koje trpi zlostavljana životinja, kućni ljubimac**. Sedmi je razlog potreba da se obrati **dovoljna pozornost smanjenju svih oblika agresivnih ponašanja i ukupne količine nasilja u društvu** ako želimo živjeti u humanijem i sigurnijem društvenom okruženju.

Životinje mogu, u jednakoj mjeri kao i mala djeca koja još nisu razvila vještinu govora, postati idealne žrtve nasilnih i agresivnih postupaka ljudi s teškoćama u socijalnoj prilagodbi jer ne mogu zagovarati vlastita prava niti mogu optužiti počinitelje (Flynn, 2000), a svaki oblik okrutnog i destruktivnog ponašanja društveno je štetan i upozorava na neadekvatne obrasce nošenja s ljutnjom. Okrutnost prema životinjama kao manjim i slabijim bićima nesposobnima za obranu može olakšati prelazak na okrutno ponašanje prema ljudima, počevši od onih koji su manji, slabiji i nedovoljno sposobni za obranu od nasilne osobe.

Mučenjem životinja oslabljuje se i onemogućava normalan razvoj **suosjećanja** i drugih **socijalnih vještina**. U skladu s teorijama socijalnog učenja

moguće je zaključiti kako osoba koja je okrutna prema životinjama bez posljedica dobiva povratnu informaciju da je nasilno ponašanje djelotvorno te učestalim nasilničkim ponašanjem gubi vještinu prepoznavanja tuđe patnje i suosjećanja s njom.

Roditelji i odgajatelji koji ne reagiraju na nasilničko ponašanje djece prema životinjama, oni koji umanjuju ozbiljnost ili pak oni koji potiču takvo nasilje pridonose mogućnosti održavanja ili daljnjeg razvoja agresivnosti kod djece. Ako želimo svijet s manje nasilja, u svakom trenutku trebamo učiti djecu nenasilnim obrascima ponašanja. U skladu s tim roditelji bi, kao i svi stručnjaci koji se bave odgojem, trebali koristiti svaku priliku za poticanje razvoja empatije kod djece. To uključuje kontinuirano podučavanje djeteta na njemu razumljiv način društveno prihvatljivim načinima izražavanja emocija te podučavanje kako niti jedno biće ne želi osjećati bol, kao, uostalom, ni mi sami, te mu je samim time ne smijemo ni nanositi. Univerzalna

deklaracija o pravima životinja iz 1978. (www.animalsrighttolife.com/universal_declaration_.htm) godine u članku 10 naglašava upravo važnost da se djecu uči razumjeti i poštovati životinje. Usmjeravanje pozornosti na podučavanje djece empatiji i nenasilju od najranije dobi svakako preventivno utječe na sprečavanje pojave svih oblika nasilničkog ponašanja.

Svako nasilničko ponašanje, pa tako i mučenje životinja, može biti značajan indikator postojećih problema i poremećaja u ponašanju kojima treba posvetiti potrebnu pažnju u stručnom pomagačkom radu s ljudima.

Zaključno je važno istaknuti kako bolje razumijevanje povezanosti između nasilja nad životinjama i nasilja među ljudima može dovesti do razvijanja učinkovitijih preventivnih strategija i tretmanskih intervencija protiv svih oblika nasilja.

LITERATURA:

- Achenbach, T.M. (1991): Manual for the Child Behavior Checklist/4–18 and 1991 Profile. Burlington, VT: University of Vermont. Department of Psychiatry.
- Achenbach, T.M. (1992): Manual for the Child Behavior Checklist/2–3 and 1992 Profile. Burlington, VT: University of Vermont. Department of Psychiatry.
- Altar T., Čića Z., Esterhazy J., Graft, D., Harrington J. (2007): Ta ravnopravna stvorenja. Dvostruka Duga d.o.o. Zagreb.
- Arluke, A., Luke, C. (1997): Physical cruelty toward animals in Massachusetts 1975-1990. *Society and animals*. 5. 195-204.
- Arkow, P. (1996): The relationship between animal abuse and other forms of family violence. *Family Violence and Sexual Assault Bulletin*. 12. 29-34.
- Ascione, F.R. (1993): Children who are cruel to animals. A review of research and implications for developmental psychology. 6. 226-247.
- Ascione F.R. (2001): Animal abuse and youth violence. *Juvenile justice bulletin*. Preuzeto s mrežne stranice www.granitescientific.com/AnimalAbuseandYouthViolence.pdf
- Ascione, F. R. (2005): *Children and animals - Exploring the roots of kindness and cruelty*. Purdue University Press. West Lafayette.
- Ascione, F. R., Arkow, P. (1999): *Child abuse, domestic violence, and animal abuse - Linking the circles of compassion for prevention and intervention*. Purdue University Press. West Lafayette.
- Ascione, F.R., Thompson, T.M., Black, T. (1997): Childhood cruelty to animals - Assessing cruelty dimensions and motivations. 10. 170-179.
- Ascione, F. R., Weber C. V., Wood, D.S. (1997): The Abuse of animals and domestic violence. *Society & Animals*. 5 (3). 205-218.
- Becker, F., French, L. (2004.): Making the links - Child abuse, animal cruelty and domestic violence. *Child abuse review*. 13. 399-414.
- Beirne, P. (1995): The use and abuse of animals in criminology - A brief history and current review. *Social Justice*. 22 (1). 5-31.
- Beirne P. (2004): From animal abuse to interhuman violence? A critical review of the progression thesis. *Society and animals*. 12. 1. Preuzeto s mrežne stranice http://www.animalsandsociety.org/assets/library/527_s1213.pdf.
- Državni zavod za statistiku (2005): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2004. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2006): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2005. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2007): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2006. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2008): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2007. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2009): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2008. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2010): Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2009. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2005): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2004. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2006): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2005. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2007): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2006. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2008): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2007. Državni zavod za statistiku. Zagreb.

- Državni zavod za statistiku (2009): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2008. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Državni zavod za statistiku (2010): Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2009. Državni zavod za statistiku. Zagreb.
- Fiddes, N. (2002): Meso. Jesenski i Turk. Zagreb.
- Flynn, C.P. (1999): Animal abuse in childhood and later support for interpersonal violence in families. *Society and Animals*. 7. 161-172.
- Flynn, C. P. (2000): Why family professionals can no longer ignore violence toward animals. *Family Relations*. 49 (1). 87 – 95.
- Haden, C. S., Scarpa, A. (2005): Childhood animal cruelty: A review of research, assessment and therapeutic issues. *The Forensic Examiner*. 14 (2). 23-32.
- Kellert S. R., Felthous A. R. (1985): "Childhood cruelty toward animals among criminals and noncriminals". *Human Relations*. 38. 1113-29.
- Leslie J., Sunstein, C.R. (2006): Animal rights without controversy. The Law School, The University of Chicago. Preuzeto s mrežne stranice www.law.uchicago.edu/academics/publiclaw/index.html
- Lockwood, R., Ascione, F. R. (1998): Cruelty to animals and interpersonal violence - Readings in research and application. West Lafayette. Purdue University Press.
- Owens, D. J., Straus, M. A. (1975): The social structure of violence in childhood and approval of violence as an adult. *Aggressive behavior*. 1. 193-211.
- Peterson, M.L., Farrington, D.P. (2007): Cruelty to animals and violence to people. *Victims and offenders*. 2 (1). 21-43.
- Šuperina, M. (2007): Kriminalistička metodika. U: Dujmović Z., Karas Ž., Kolar - Gregorić T., Šuperina M. *Kriminalistika*. MUP RH Policijska akademija, Program srednjoškolskog obrazovanja odraslih za zanimanje policajac. Zagreb. 274-290.
- Kazneni zakon RH: NN 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08. Pročišćeni tekst. Preuzeto s mrežne stranice www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon
- Univerzalna deklaracije o pravima životinja (1978): Preuzeto s mrežne stranice www.animalsrighttolifewebsite.com/universal_declaration_.htm.
- Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira: NN 55/89. Pročišćeni tekst: NN 005/1990.
- Zakon o veterinarstvu: NN 70/97, 105/01, 172/03.
- Zakon od dobrobiti životinja: NN 19/99. Pročišćeni tekst. Preuzeto s mrežne stranice www.poslovniforum.hr/poljoprivreda/zakon_o_dobrobiti_zivotinja.asp
- Zakon o zaštiti životinja: 135/06. Pročišćeni tekst. Preuzeto s mrežne stranice www.drustvonoa.org/dokumenti/Zakon_o_zastiti_i_dobrobiti_zivotinja_bos.pdf
- www.suza.hr. Mrežna stranica Saveza udruga za zaštitu životinja Grada Zagreba

CONNECTION BETWEEN ANIMAL CRUELTY AND INTERPERSONAL VIOLENCE

SUMMARY

The article analyzes animal torture and other crimes and misdemeanors that sanction animal cruelty and torture. It displays the prevalence of violations of the provisions of Article 260 of the Croatian Penal Code. In addition it shows the current world researches that indicate a relationship between animal cruelty and violence among people in order to emphasize the connection between these seemingly different forms of violence and to explain the social danger of animal cruelty. Separately it analyzes the animal cruelty in childhood as a symptom of behavioral disorders or inadequate environment in which the child lives. Then it analyzes the relationship between animal torture especially cruelty to pets, and domestic violence as well as the prevalence of animal torture among the offenders, especially those who have committed violent crimes. In conclusion it stresses the importance of treatment and preventive measures against torture of animals and some recommendations for preventive activities and treatment. It is concluded that a better understanding of the relationship between animal torture and violence between people could lead to development of more effective preventive strategies and treatment interventions against all forms of violence

Key words: *animal torture, link between animal torture and interpersonal violence.*